ÚTITÁRS

MAGYAR EVANGÉLIUMI LAP · LVII. ÉVFOLYAM · 2013/1. SZÁM · MÁJUS 5.

Megbékélés, megbocsátás, kiengesztelődés

Beszámoló az EMEIK nagyheti konferenciájáról

Az Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferencia (EMEIK) résztvevői 54. alkalommal, 2013-ban is a nagyhéten találkoztak a németországi Holzhausenben. A konferencia témája a *megbékélés, megbocsátás, kiengesztelődés* volt. E fogalomkör minden embernek, a keresztényeknek pedig különösen is a bibliai időktől mindmáig aktuális kérdése.

A konferencia fő előadói *dr. Németh Dávid,* a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara Valláspedagógiai és Pasztorálpszichológiai Tanszékének professzora és *dr. Kaszó Gyula,* ugyanezen tanszék adjunktusa voltak.

Az előadók József és testvéreinek jól ismert, *Mózes első könyvében* található története alapján három, a témával összefüggő kérdéskört vizsgáltak: mik a jellemzői a lejátszódó lelki folyamatoknak, amelyek az Istennel, az embertársaimmal és az önmagammal történő megbékélés során felmerülnek?

A bibliai történetet ennek megfelelően két síkon tárták elénk és világították meg. Egyrészt bibliamagyarázat formájában, a bibliai történet személyeinek és a leírt eseményeknek a téma speciális látószögéből történő ismertetésével, másrészt ugyanezen személyek és történések pasztorálpszichológiai elemzésével. Ez utóbbi feldolgozás hozta igazán közel a mai ember számára a konfliktuskezelésnek és a megbocsátás folyamatának célját, fontosságát és részleteit. Az egyes kérdések bibliai és pszichológiai, pedagógiai magyarázatát mindig ugyanaz az előadó szolgáltatta, így minden kérdéskörben nagyon sikeres és tanulságos volt a sok ezer éves történet emberi aktualitásának bemutatása.

A témát kiegészítette a népek közötti megbékélés kérdéskörében *Bonnyai Hanna* előadása, amelyet utazásai során szerzett személyes tapasztalatai alapján tartott a közel-keleti népek életéről és viszonyáról. Hanna orvosként több ízben töltött hosszabb-rövidebb időt a szóban forgó népek – izraeliek és arabok – között.

Az ifjúsági konferencia az idők folyamán a Nyugat-Európában élő magyar vagy magyar származású fiatalok mellett mára tulajdonképpen többgenerációs családok számára szerveződő lelki közösséggé vált. Együttlétünk az idén is követte a Nyugat-európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének presbiteri konferenciáját. Így a szombat esti program és a virágvasárnapi ünnepi istentisztelet közös alkalom volt. Az ezen szolgáló lelkészek *Csákvári Dániel* (liturgia), dr. Kaszó Gyula (igehirdetés) és *Joób Szilárd* (úrvacsorai liturgia) voltak. Az ötnapos együttlétet reggeli és esti áhítatok, különféle kulturális programok, valamint az előadások és bibliamagyarázatok korosztályok szerinti csoportokban történő megbeszélése egészítette ki.

Hadd emeljük ki ezúttal is a nagy kreativitásról tanúskodó és sok vidámsággal járó, úgynevezett ifjúsági estet, amikor a résztvevők kisebb csoportokban egy-egy bibliai történetet jelenítettek meg (ez alkalommal természetesen József és testvérei életéből). A kántori és karvezetői szolgálatot idén is *Koós Anita* látta el, szolgálatával nagy elismerést aratva.

A konferencián hét európai országból (Anglia, Belgium, Hollandia, Magyarország, Németország, Svájc és Szlovákia) mintegy hatvan fő vett részt, közöttük tucatnyi kisgyermek, kiknek foglalkoztatásában a hannoveri magyar gyülekezet jóvoltából egy szakképzett óvónő nyújtott segítséget. A konferencia hagyományosan a nagycsütörtöki vigíliával, zenés úrvacsorai istentisztelettel zárult.

Dr. Bereznai Tamás

A feledésbe merült születésnap

Mit szólna hozzá, ha családja, rokonai, barátai elfeledkeznének a születésnapjáról? Nem gondolom, hogy hálás lenne nekik ezért! Hiszen társadalmi nyomás nehezedik ránk még a születésnap megtartása ügyében is: a kedves megemlékezés haszonnal, pénzkiadással, vásárlással is jár, s ez akkor már ilyen vagy olyan mérvű gazdasági tényező is.

Mit szólhat hozzá Isten, hogy olyan sietve és tartósan megfeledkeztünk az ő egyháza születésnapjáról? Hát nem a „nem tudom, mit kezdjek vele" ünnepeink közé tartozik pünkösd? Évekkel ezelőtt „barikádokra ment" a kereskedelem, amikor törölni akarták az ünnep másodnapját – de nem ám azért, mert az egyház születésnapját féltették volna, hanem amiatt aggódtak, hogy másnap elmarad az átlagon felüli alkoholfogyasztás!

Új módszere is van ma a feledésnek. Az egyre masszívabban megindult istenellenes propaganda pünkösd ellen is irányul. Azt hangoztatja, hogy Jézus – ha élt egyáltalán?! – nem alapított egyházat, hanem egy tarzuszi, Pál nevű ügyes menedzser találta azt ki. Ha pedig ez így van, akkor pünkösd nem a keresztény egyház születésnapja, hanem egy hihetetlen sebességgel, kétezer éven át az egész világra kiterjedő vallásos üzlet indulásáé…

Mi azonban inkább hiszünk annak a bibliai tudósításnak, amely szerint Isten Jézus által megígért Szentlelke vette birtokába a hívőket. S akiket ez a Lélek űz, hajt, azok az Isten gyermekei. És boldogok vagyunk, hogy ebben a tudatban ünnepelhetjük pünkösd szép, szent ünnepét – Krisztus egyházának születésnapját!

– RK –

AZ ÉLET KENYERE

Az igazi istenarc

„Túláradó haragomban egy pillanatra elrejtettem előled arcomat, de örök hűséggel irgalmazok neked – mondja megváltó Urad." (Ézs 54,8)

„Egy istenarc van eltemetve bennem" – írja *Reményik Sándor.* Vajon milyen istenarc van eltemetve bennünk?

Magunk alkotta istenarc? *Spangenberg* német teológus így ír erről: „A vallás isteneket és bálványokat teremt, az emberi elégtelenség póttekintélyeit, a hit ellenben Istent érzékeli. A vallásban az ember teremtette meg istenét, a hit viszont tudja: Isten teremtette az embert." Melyik istenarc van eltemetve bennünk: a vallás vagy a hit arca?

Félreismert istenarc? Sokan vélekednek Istenről úgy, hogy az *Ószövetségben* kemény, ítélő, kegyetlen, míg az *Újszövetségben* szelíd, szerető és sohasem büntető. Valóban két arca lenne Istennek?

Isten, ha haragszik, értünk teszi, de ez csak egy rövid szempillantásnyi idő – míg ezzel szemben ott van örökkévaló kegyelme, túláradó szeretete. Elfelejtettük volna, hogy szüleink, ha kellett, megbüntettek engedetlenségünk miatt? Elfelejtettük volna, hogy mi is haragudtunk már gyermekeinkre rossz tetteik miatt? Elfelejtettük volna azt is, hogy a harag nem tartott hosszan, hiszen a következő pillanatban magunkhoz öleltek szüleink, és ezt tettük mi is? De ha ezt nem is tették és tettük volna, az ige tanúsága szerint Isten mindig így tesz, mert ő szerető Atya!

Tehetetlen istenarc? Senki sem tudja kikapcsolni gondolataiból 2001. szeptember 11-ét. Hogyan nézünk az események miatt Istenre? Tehetetlennek tartjuk őt? Nem Isten akarata a rossz, a terror, a halál. A bűn következménye mindez. *„A bűn zsoldja a halál, az Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet Krisztus Jézusban."* (Róm 6,23)

Igazi istenarc? Isten tisztaságával és szentségével nem egyeztethető össze a bűn. Ő gyűlöli a bűnt, de szereti az embert, mert *„nem kívánja a bűnös ember halálát, hanem azt, hogy a bűnös megtérjen útjáról, és éljen"* (Ez 33,11).

Isten arcát igazán Jézus Krisztusban lehet megismerni és felismerni. Isten a legártatlanabbat és a legigazabbat, egyszülött Fiát alávetette a bűn minden büntetésének, még a halálnak is. És éppen ebben az emberileg érthetetlen tettben mutatta meg legcsodálatosabban a bűnösöket menteni akaró szeretetét.

Krisztus golgotai keresztje az egyetlen hely ezen a világon, ahol a büntető Isten szigorú arcával egyidejűleg az ő irgalmas, szerető, igazi arcát is megláthatjuk! A keresztre feltekintve érezhetjük meg, hogy a legsúlyosabb ítélet hordozása közben is a megfeszített Krisztusban velünk van Isten irgalma, kegyelme és szeretete.

Tamásy Tamásné

Mivel jelen lapszám éppen húsvét és pünkösd ünnepe között jelenik meg, hadd álljon itt mindkét ünnepkörhöz egy-egy vers Ritter Lajos András *stuttgarti költőnek, lapunk olvasójának tollából.*

Húsvét

Alig némult el
vasárnap hajnalra
a kalapácsütések
érces visszhangja
a Golgotán…
mikor a pirkadat
aranysugara
ragyogni kezdett
a keresztfa lábánál,
a homokba csöppent vérből
kihajtott
Krisztus-rózsa
hajnalra kinyíló
virágán…
és csillogva tört meg
a harmatcseppeken;
majd felvillant
a sírbolt zárókövén,
s rajta egyre erősebb,
egyre vakítóbb
lett a fény,
és a kő párkányát súrolva
lassan megindult…
tompa robajjal
gördülni kezdett,
egyre gyorsabban…
élein szökellve,
majd egyensúlyát vesztve,
a szikrázó homokban
hangtalan eldőlt,
s éles csattanással megrepedt.
A kőkripta sötétjét,
fekete gyászát
úgy törte meg a fény,
mint viharfelhőket a villám…
s a Koponyák hegye
vibrált, remegett,
s mintha elesni akarna:
a kőlikban megcsúszott,
ferdén megdőlt a kereszt!
Aztán, mint égi tűz csóvája,
ömlött el a tenger a kő felett…
belobbant
a nyitott sírkamrába,
s csattogni, zengeni kezdett
a kő…
…egyre forróbb lett a levegő,
és dicsfényben, fehéren
ragyogott
a Golgota! …angyalok ajkán
hangzott a mennyből:
Alleluja! Feltámadott!
Jézus él!
In Excelsis Gloria!

EZEN ELGONDOLKOZTUNK…

Tisztesség

Sietve a nyelvemre veszem és ízlelgetem. Mielőtt még a szóhasználatunkból is végleg száműzzük. Egyébként is csak elvétve használjuk; elkopott, színét vesztette. Elfelejthetjük.

Tisztesség szavunkra gondolok. Nyelvészek szerint szláv nyelvekből került át hozzánk. De nálunk igen mély gyökeret vert. Sokat adtunk a becsületes, szavát tartó, egyenes emberre. Tudta, mi illik, milyen a tisztességes viselkedés, a tisztességesen elvégzett munka, a talpig becsületesség, az adott szó megtartása. A újszövetségbeli görög megfelelőjét így lehetne fordítani: magatartás, viselkedés, életvitel, amely egy bizonyos jó normának, szabálynak megfelelő.

Aztán kikiáltottuk sürgősen, hogy az a bizonyos szabály idő-, divat-, kor- és társadalomfüggő. Amolyan *comme il faut,* ahogy éppen tetszik. Nem szabad azért régi sémákhoz, szabályokhoz görcsösen ragaszkodni, mert az eleve rossz, képmutató maradisághoz vezet. Újakat szabad és kell kiagyalni s az illik-nem illik alternatívát relativizálni, viszonylagosítani kell. Modernebbül: a korhoz igazítani.

Ki hát a tisztességes, becsületes, megbízható, rendes, szavahihető, tiszteletre méltó? A régi felfogás szerint az, aki megtart bizonyos szabályokat. Függetlenül attól, hogy ezt színből vagy szívből teszi. Az új felfogás szerint viszont az, aki tartja magát a *saját maga állította* normákhoz, szabályokhoz. Függetlenül a mások véleményétől, netán érdekétől.

Ennek megfelelően nő napról napra a káosz. Hiszen mi mind egyéniségeknek tartjuk magunkat. Jogok járnak nekünk. Ezek közé bármikor fölvehetjük a teljesen szabad és független döntés jogát – a tisztességről is! Tekintettel magunkra. És tekintet nélkül másokra.

Amit én nevezek tisztességnek, becsületnek, ígéretmegtartásnak, illendőnek – annak érvényességét egyedül magam szavatolom. Viszont – és itt a baj! – elvárom, sőt követelem, hogy mindenki más elfogadja azt, és alkalmazkodjék is hozzá.

Így kerülünk a furcsa dilemma elé, hogy szinte minden egyes ember tisztességét vagy csupán a saját maga által fabrikált mércével mérjük, vagy egy szerintünk magasabb tisztességkritériumhoz szabjuk. Ha az első áll, akkor a parlamentben kizárólag a maga érdekeit képviselőtől alig is várhatunk a közösség számára egészséges és érvényes etikai-politikai döntéseket. Akkor a minket – állítólag – tanácsoló pénzemberre bármit bízhatunk, de legkevésbé a pénzünket.

Gyerekeinket se bízzuk olyan nevelőkre, akik büszkék arra, ha a gyerekeket a saját jogaik érvényesítésére oktatják – netán a szüleikkel szemben is. Sorsunkat pedig semmiképpen ne merjük rábízni azokra, akik ugyan magasztos eszmékkel csalogatnak, de magukat távolról sem tartják ezekhez.

Sose tudtam megérteni, hogy biztathatnak hűségre jegyeseket lelkigondozók, akik a saját házasságukban hűtleneknek bizonyultak. Hogy lehet biztonságban a vagyonom azok elől, akik szinte szakosították magukat a lopásra, sikkasztásra? Hogy vegyem készpénznek annak szavát, akit már bizonyítottan szószegésen fogtak?

Végül még egy megjegyzés. Régi idők tisztesség fogalmát csak azokra alkalmazták, akiknek – idegen szóval – *integer,* azaz egészében volt szavahihető, bizalomra méltó és bizalmat keltő az életük. X. Y. tisztes ember volt a magánéletében csakúgy, mint a munkájában és a közéletben. Becsülték benne a jó családapát, -anyát, a tisztes üzletembert, a jó gazdálkodót, no és gyülekezete hűséges munkását – *egyben!* Mert a tisztesség nem dekázható ki!

Csoda-e, ha ájuldozunk (vagy már ezen is túl vagyunk?), ha kiderül, hogy egy világhatalom a saját maga kitalálta alapvető emberi jogokat lábbal tiporja, s azt még jogosnak is jelenti ki? Ha a világ „fő-fő" pénzügyese olcsó szállodai szerelmi kalandok „hőse"? Ha magas poszton ülő politikus egyszerre bonyolultan gyanús gazdasági ügyekben mond csődöt? Ha nevelők a rájuk bízottak kínzóivá és megrontóivá lesznek? Ha egy egész országot rendben tartani akaró a saját magánéletében nagy nullának bizonyult? De hát – érdemes még mindezen fölháborodni? Hiszen itt már régen túl vagyunk a tisztesség eltemetésén!

Két tisztességmérce jut az eszembe. Az egyik Jézustól való: *„…a ti beszédetekben az igen legyen igen, a nem pedig nem…"* (Mt 5,37) A másik egyik tanítványától: *„A kívülállók iránt tisztességesen viselkedjetek…"* (1Thessz 4,12)

– erká –

EGYMÁS TERHÉT HORDOZZÁTOK…

Alberti–Szilágysomlyó

Testvér-gyülekezeti kapcsolatokat bemutató rovatunkban most a Pest megyei Alberti és az erdélyi Szilágysomlyó evangélikus gyülekezetének kapcsolatáról írunk egy kis történelmi kitérővel.

Szilágysomlyó a 13. századtól épült ki a Kraszna két partján, a Magura hegység alatt. A város jelenlegi lélekszáma 18 ezer főre tehető, a lakosok egyharmada magyar, kétharmada román nemzetiségű.

Somlyó története évszázadokon keresztül összefüggött a *Báthory* család történetével. A Báthory család nemcsak Erdély egyik nagy földbirtokosa volt, hanem számos fejedelmet és más vezető, irányító személyiséget is adott. Így elmondható, hogy Szilágysomlyó jelentős történelemmel bír.

A Báthoryak kiemelkedő személyisége az 1533. szeptember 27-én született *Báthory István.* Keresztelője a gyönyörű somlyói gótikus katolikus templomban volt. Iskoláit Somlyón kezdte, majd a páduai egyetemen folytatta. A katonai pálya vonzása vagy a kor szokásai rövidesen harcba szólították. 1552-ben kardját már az egri harcokban forgatta. Európai szintű gondolkodása, általános és katonai felkészültsége alapján hamar a főurak vezéregyénisége lett, tekintélye egyre nőtt, 1571-ben fejedelemmé választották. Egy szétzilált Erdélyt vett át, és nagyon gyorsan sikerült felvirágoztatnia.

Báthory István fejedelem pályája – Isten akaratából – túlívelt Erdély határain. 1576. május 1-jén világra szóló ünnepség keretében a krakkói székesegyházban Lengyelország királyává koronázták.

A *Luther Márton* és *Kálvin János* által elindított reformáció leggyorsabban Svájcban, Franciaországban, Hollandiában, Skóciában, Magyarországon és Erdélyben terjedt el. A reformáció idején Somlyón körülbelül háromszáz lélek élhetett, melynek fele református volt. Az 1615. szeptember 27. és október 13. között tartott kolozsvári országgyűlés az urak kérésére engedélyezte, hogy Somlyón a templom azé a felekezeté legyen, amelynek több híve van. Így a templom a katolikusoké lett.

1797. augusztus 5-én Somlyó életében kiemelkedő esemény következett be: a Magura lejtőjén, a várhegy oldalán, a Csorgó utcában két kecskepásztor megtalálta az úgynevezett gepida kincsek egy részét. Ezt napjainkban is Bécsben őrzik.

Száz évvel később, 1889-ben ugyancsak a Csorgó utcában egy házalap ásása közben a felszínre kerültek az újabb somlyói gepida kincsek. Ezeket a budapesti Nemzeti Múzeumban őrzik. A kincsek elrejtésének körülményei és ideje napjainkban még nem ismert.

A háromszáz éves történelmi múlttal bíró alberti evangélikus gyülekezettel szemben több mint száz évvel hosszabb történelmi múltra tekinthet vissza szilágysomlyói testvérgyülekezetünk, amellyel kapcsolatunk 1992-ben kezdődött. A gyülekezetünkbe tartozó egyik család ismerkedett meg a szilágysomlyói református lelkész házaspárral a Dunántúl egyik üdülőjében.

A közös nyaralásból meghívás lett, melynek eleget téve Albertiből – még abban az évben – *Iker Ferenc* és kedves felesége néhány fiatallal együtt meglátogatta *Mike Zoltán* lelkész családját, valamint a gyülekezet fiataljait. Így 1993-tól élő kapcsolat van a gyülekezeti tagok között.

Szokássá vált, hogy a két gyülekezet váltott helyszínen évenként találkozik. Ilyenkor a vendégeket családoknál szállásoljuk el. Így nagyszerű baráti és rokoni kapcsolatok alakultak-alakulnak ki, illetve sikerül egymás kulturális és természeti értékeit is jobban megismerni. Kapcsolatunk tartalmas, mégis indokolt a továbbgondolása elsősorban a fiatalok aktív szerepének erősítésével.

Kassik Károly *presbiter (Alberti)*

Döbrentey Ildikó

Emlékeim

Uram,
sütöm a palacsintát
házam népének,
s közben magam előtt látok
sok-sok nagymamát:
hajdanvolt osztálytársnőimet,
régi szomszéd kislányokat,
gyerekkori barátnőket,
amint szemüvegben,
megvastagodott derékkal
buzgón dobják, töltik,
hajtogatják a palacsintákat,
éppúgy, mint én.
Nemrégiben még copfos
kislányok voltunk,
s nekünk sütötték a palacsintát
a mi nagymamáink…
Uram, köszönöm egyik
legnagyobb ajándékodat:
az emlékezést!
Köszönöm, hogy életem
eseményei
nem rohantak el
mellettem nyom nélkül!
Köszönöm, Uram,
hogy bár az előttem álló út
már rövidebb,
mint amit eddig megtettem,
mégis, megtett utamat
kedves szavak
és szívből jövő kacagások
tiszta kövei szegélyezik.
Köszönöm, Uram,
hogy rossz emlékeimet
segítesz elfelejteni!
Köszönöm,
hogy emlékeimben élnek
kedves szeretteim,
akik már az örök életben vannak!
Köszönöm, Uram,
az emlékeimet,
amelyek alkalmas időben,
mondjuk, palacsintasütés közben,
előbukkannak,
s az öröm könnyét
csalják szemembe.
Ámen.

Az írás megjelent: Döbrentey Ildikó: És képzeld, Uram… – A 21. század zsoltáraiból. Luther – Szent Maximilián – Ekho, Budapest, 2010, 61. o.

Múltidéző

Az evangélikus lelkészképzés története két rendkívüli állapot között (1945–1956) – 1. rész

Ötrészes sorozatunk a múlt egy szeletével foglalkozik. Egy olyan szeletével, amely fordulatokban igen gazdag volt, és amely rendkívül nagy jelentőséggel bírt a 20. század második felének alakulása szempontjából. Természetesen nem vállalkozunk arra, hogy a maga teljességében vegyük górcső alá a nevezett időszakot, mindössze annak rekonstruálására teszünk kísérletet, hogy meglássuk, miként élték át a második világháború befejezése és az '56-os forradalom közötti periódust az evangélikus lelkészképzésben részt vevő hallgatók és tanáraik. Noha csak egy kis intézmény hétköznapjaiba nyerhetünk betekintést, mégis élhetünk az induktív módszerrel, az egyediből az általánosra is következtethetünk. Mi, akiknek mindez történelem. Mert sokaknak – igaz, az idő múlásával, sajnos, egyre kevesebbeknek – ez megélt valóság. Nekik valószínűleg nem kell magyarázni, hogy mennyire „leképezte" a teológia története mindazt, ami „nagyban" zajlott az országban.

A több mint négyszázötven éves múltra visszatekintő intézmény pecsétjén található 1557-es évszám a reformáció szellemében megnyílt soproni latin iskola alapításának idejét jelzi. Ebből nőtt ki később a Soproni Evangélikus Teológiai Főiskola, amely 1923-ban mint a Pécsi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Soproni Evangélikus Hittudományi Kara egyetemi rangot kapott.

Sorozatunkban az intézmény történetének fordulatokban talán leggazdagabb és egyben legzűrzavarosabb időszakát tekintjük át, amikor is kiválni kényszerült a pécsi egyetem kötelékéből, és „Evangélikus Teológiai Akadémiává" lett. Ezután került sor a Budapestre költözésre, amellyel kezdetét vette a teológia – úgymond – „pusztai vándorlása".

A háború utolsó szakasza és az azt követő időszak nagy próbatételt jelentett a kar oktatóinak és hallgatóinak többek között azért, mert az alapfeltételek nem voltak adottak ahhoz, hogy az intézményben magas színvonalon folyhasson a tudományos munka.

Sopron bombázása – nyugati fekvése miatt – a többi magyar városhoz képest viszonylag későn, 1944. december 6-án vette kezdetét. A bombázások során a fakultás is kapott néhány találatot, az épület nagy része azonban használható állapotban maradt. Lakhatatlanná vált viszont a Lelkészképző Intézet, így a fakultás épületébe kellett beköltöztetni a hallgatókat, akik itt vészelték át a háború utolsó, legszörnyűbb hónapjait, majd pedig az azt követő mintegy két évet.

* * *

1945. április 1-je után a szovjet hadsereg bevonulásával korántsem ért véget a rettegés. Mivel Sopront korábban nyilasbarát városként tartották számon, jelentős megtorlásokkal kellett számolniuk az ott lakóknak: plakátok hirdették például, hogy az orosz katonáknak legálisan két nap szabad rablás engedélyezett…

A nyomornak és a nélkülözésnek a háború befejeztével nem szakadt vége. Ezt szemléletesen mutatja két eset, amelyet egy akkori hallgató idézett föl személyes emlékei alapján. Néhány diák a legsanyarúbb időszakban – amikor kizárólag sótlan krumplin és babon kellett élniük – sonkát, kolbászt és szalonnát rajzolt a táblára, hogy legalább láthassanak ilyeneket. És megesett az is, hogy egy szorgalmasabb diák „bérbe írt" szemináriumi dolgozatokat a kevesebb erőfeszítést tenni akaróknak, mégpedig a következő díjazással: három rúd kolbászért jeles, két rúdért jó, egy rúdért pedig közepes „bérdolgozat" járt a megbízást adó hallgatótársnak.

A fakultás épülete még 1946 telén sem volt fűthető állapotban. Mivel az ablakokon befújt a jeges szél, a fürdőszobai vödörben megfagyott a víz. Erre az időszakra egy akkori teológushallgató így emlékszik vissza: *„Az idő ekkor már igen hideg volt – október vége felé jártunk –, és beköszöntöttek a velőkig dermesztő soproni szelek. A teológia bedeszkázott ablakai bizony nem sok ellenállást tanúsítottak, és a réseken befütyült a szél. Fűtésről szó sem lehetett. Agyonfagyottan ténferegtünk a szobákban és a folyosókon. Mindenki magára szedett minden meleg holmit. Kucsmákban és kesztyűkben derekunkra csavart pokrócokkal ültünk az órákon is, és ez sok derültségre adott alkalmat. De sok zúgolódásra is. A gyenge koszt és a hideg mindenkit idegessé és mogorvává tett."*

* * *

Veöreös Imre – aki egyébként *Budaker Oszkár* után a Lelkészképző Intézet vezetője lett – az 1945–48 közötti időszakot találóan „kétarcú éveknek" nevezi. A kifejezés arra utal, hogy egyfelől mindenkiben élt a remény egy demokratikus Magyarország létrejöttével kapcsolatban, másfelől viszont az egész ország fölött érezhetően ott lebegett egy újabb elnyomás lehetősége.

Bár az intézmény korántsem törésmentesen vészelte át a háborús éveket, azonban az elmélyült tanuláshoz ekkor még többé-kevésbé adottak voltak a körülmények. A kar oktatói is igyekeztek lépést tartani a teológiai tudományok nemzetközi fejlődésével: *Karner Károly* professzor volt az első a kelet-európai teológiai professzorok közül, aki reagált *Rudolf Bultmann* mitológiátlanító programjára, és a témáról szemináriumot is tartott.

Id. Prőhle Károly a rendszeres teológia nemzetközileg is elismert professzoraként gyakran vett részt tudományos konferenciákon. *Wiczián Dezsőt* nagy tudású egyháztörténészként, elsősorban Luther-tudósként, *Sólyom Jenőt* a hazai protestáns egyháztörténet kiváló szakértőjeként, *Deák Jánost* pedig szigorú ószövetségesként tartották számon.

Podmaniczky Pál, a vallástörténet és a keresztény neveléstudomány doktora tizennyolc nyelven olvasott. Nem véletlenül nevezték őt a hallgatók a legnagyobb szeretettel „manzárdfejűnek", ugyanis úgy képzelték, hogy magas homloka mögött az általa beszélt nyelvek „laknak".

A külföldi kapcsolatokról megemlítendő, hogy a háború első éveiben különösen megélénkült evangélikus cserediák-kapcsolatok 1944–45-ben már nem voltak adottak, és közvetlenül a háború befejezése után sem volt még lehetőség külföldön ösztöndíjas tanulmányokat folytatni. Csak 1947–48 körül, a Lutheránus Világszövetség és az Egyházak Világtanácsa megalakulása után nyílt rövid ideig ismét mód arra, hogy a nyelveket beszélő, tehetséges fiatalok külföldre mehessenek tanulni. Azonban az ekkor már egyre nyíltabban fellépő kommunista hatalom sajnos több esetben keresztülhúzta az ösztöndíjra igyekvők számításait.

A tanári kar tagjai közül az 1949-es évben nyugdíjazása miatt már nem állhatott katedrára id. Prőhle Károly, és a tanévnyitót követő napokban hunyt el dr. Podmaniczky Pál. Egy hallgató így emlékszik vissza rá 1955-ben: *„Szegény jó, öreg Podi bácsi. Most is magam előtt látom, amint a Deák téren végigdöcög fekete körgallérjában, bottal és széles kalapjával. A furcsa, jellegzetes arcból két vizenyős szem nézett ártatlan kékségével a világba. Kevés emberi szemben láttam ennyi jóságot ragyogni.* (…) *Felült a katedrára, aztán mesélni kezdett.* (…) *A világ minden táján és minden korában otthon érezte magát. Sohasem volt olyan érzésem, hogy kérkedik tudásával."*

* * *

A teológia háború alatti és közvetlenül a háborút követő történetének megismeréséhez adalékként szolgálhat az a tény, hogy az 1940-től 1950-ig terjedő időszakot „az evangélizáció évtizedeként" is szokás emlegetni. Míg az 1939/40-es tanévben az ország gyülekezeteiben tizennégy evangélizációt tartottak (mindezt egyetlen lelkipásztor, *Sréter Ferenc* szolgálatával), 1949/50-ben ez a szám közel százhúszra tehető. Természetesen ekkorra már jóval több, mintegy negyven lelkész kapcsolódott be az ébredési mozgalom aktív szervezőmunkájába.

Az evangélizációk nem maradtak visszhang nélkül. Ez jól megmutatkozott a teológiára jelentkezők magas számában is. Egy, az 1948-as évben felvételiző, ma már nyugdíjas lelkész pályaválasztása előzményeként a következőket említi: *„Isten kegyelméből egy alcsúti konferencián jutottam hitre 1946-ban. Hatszáz fiatal volt együtt ezen a táborozáson, a következő két évben pedig mindkét alkalommal háromezernél is többen. Csodálatos idők voltak ezek…"*

A teológus ifjúság körében azonban nem mindenki vallotta magát az ébredési mozgalom „szülöttének". A hallgatóság egy része inkább a „tudós teológussá" válást tűzte ki célul. Szélsőséges esetekben ez konfliktusok forrásává is vált. (Ez közismertebb nevén a máig is ható „pietista-orthodox" vitát jelenti. Természetesen nem kell azt gondolni, hogy kizárólag két szélsőséges nézet létezett, hiszen sok feljegyzés árulkodik arról, hogy a hallgatók nagy része igyekezett megtalálni az „arany középutat".)

Álljon itt egy – némiképp szkeptikus és a dolgokat kissé leegyszerűsítő – idézet, amely azonban a korabeli viszonyokról mégiscsak jól árulkodik:

„Az orthodoxok és a pietisták kölcsönösen kiátkozták egymást az egyházból. Az orthodoxok szerint a kegyesek szünergisták és hitvallásellenesek, a pietisták szerint az orthodoxok hitetlenek. Nem tértek meg, és nem fogadták el Jézus Krisztust megváltójuknak. A harmadik csoport – a »szombathelyi iskola« – ki akarta őket békíteni egymással, és azt állította, hogy csak hangsúlybeli eltérés van a két ádáz ellenség között: mindketten ugyanazt hiszik és vallják, csak mást hangsúlyoznak. Ezt olyan hévvel bizonygatták, hogy közben rájöttek: tulajdonképpen az orthodoxok és a pietisták alkotják az egyik csoportot, és ők – a szombathelyiek – a másikat. Erre sürgősen kiátkozták a pietistákat meg az orthodoxokat is, és önmagukat nevezték ki »igazi« teológusokká. Íme: ez volt a teológus ifjúság »szellemi ábrázata« 1946 őszén."

Szűcs Petra

A soproni fakultás egykori épülete, amelyben ma általános iskola működik

Pünkösd

…és az égi fény
ismét ragyogni kezdett…
mint izzó üstökös
gömbje, hangtalan
ereszkedett lefelé,
majd ahogyan szikra pattan
a tűzből, lobogó
kettős lángnyelvek
váltak ki belőle,
s szüremkedve
hatoltak át a falakon,
és megálltak lebegve
az egybegyűlt,
némán remegő
Tizenegy
feje fölött…
Krisztus ígérete:
a Szentlélek ereje
beléjük költözött!
…és beszélni kezdtek
számukra addig
ismeretlen nyelveken,
félelmük eltűnt,
hangjuk csengett
– apostolok ajkán –,
áramlott a szó,
felhangzott, harsogott
az első prédikáció!
Krisztust hirdették:
a Feltámadást! az Életet!
A csodálkozó nép
értette őket,
s az összegyűlt tömegből
jó néhány megtért
és megkeresztelkedett.

Jöjj el… szállj le
reánk is, óh, Szentlélek!
adj erőt,
és töltsd be szíveinket,
hogy hűen viseljük
keresztjeinket!

Hírek, kitekintés

Ottawa, Kanada. Első esetben nyitott meg miniszterelnök a vallásszabadság helyzetét figyelő irodát. Az iroda feladata lesz, hogy világszerte figyelemmel kísérje a vallásgyakorlás szabadságát. Az ország miniszterelnöke, *Stephen Harper,* aki gyakorló evangélikus keresztény, az iroda vezetésével *Andrew Bennett* görögkatolikus diakónust bízta meg nagykövetі rangban.

Havanna, Kuba. *Castro* kommunista kormánya beváltotta a tavalyi pápalátogatáskor tett ígéretét, és dekrétummal ünneppé nyilvánította a nagypénteket. A nagypéntek körüli körmeneteket, amelyek Latin-Amerikában mindent felülmúló ceremóniák, Kubában csak szerény keretek között tarthatják meg a római katolikusok.

Braunschweig, Németország. A negyven évvel ezelőtt megkötött *Leuenbergi egyezmény* alapján jött létre az *Európai Evangéliumi Egyházak Közössége. Friedrich Weber* braunschweigi evangélikus püspök ezt a dokumentumot „a jelenleg egyetlen működő ökumenikus egységnek” nevezte. A közösségben lutheránusok, kálvinisták, uniáltak, a Cseh Testvérek és az itáliai valdensek szószéki és úrvacsorai közösségre léptek egymással.

Honkong, Kína. A volt hongkongi római katolikus érsek, *Joseph Zen Ze-kiun* súlyos kritikával illette a Vatikánt. Szerinte a *XVI. Benedek* pápa által a kínai kormány felé kezdeményezett nyitást a Vatikán stratégái elszabotálták. Szerinte ezek a mindenáron való kompromisszumokra specializálódtak, s ezzel ugyanolyan korruptakká váltak, mint a kínai pártvezetés és az általa „bábuként” kezelt, kollaboráló római katolikus egyházvezetés.

Joseph Zen Ze-kiun

Bécs, Ausztria. Az 1938 márciusában Németországhoz „csatolt” országban igen nagy volt a katolikus egyházi ellenállás. A németek az egyház nyolcezer papja közül 724-et tartóztattak le, közülük heten haltak meg a börtönben. Száztíz papot küldtek koncentrációs táborba, közülük húsz meghalt. Tizenöt papot ítéltek halálra és végeztek ki. Ezerötszáz papnak tiltották meg a tanítást és a prédikálást. Az akkori pápa arra kényszerítette a bécsi kardinálist, hogy írjon alá olyan nyilatkozatot, amelyben megígéri, hogy a nácizmussal semmiféle egyezséget nem köt.

Stuttgart, Németország. A bibliatársulatok jelentése szerint a világ hatezer nyelve közül csak 475-re van lefordítva a teljes Biblia, és további 2063 nyelven olvashatók egyes részletek. Munkatársaik jelenleg négyszázötven fordításon dolgoznak, ezek közül 263 olyan nyelven készül, amelyen eddig még nem jelent meg bibliai könyv. Ezenfelül hatvan olyan projektben vesznek részt, amelyben a Szentírás segítségével írni-olvasni tanítják az analfabétákat.

Maszkat, Omán. Az Arab-félsziget kis országának vallásügyi meghatalmazottja, *Abdullah bin Mohammed al-Salmi* meghívására előadást tartott *D. Frank Otfried July* württembergi evangélikus püspök. Először fordult elő, hogy a nagy Sultan-Quaboos mecsetben *(belső tere képünkön)* keresztény

püspök tartott előadást. Az előadás címe *A vallási türelem evangélikus szempontból* volt. Omán kormánya nem tűri a gyűlölködő muszlim prédikátorok működését. Ezzel a meghívással is jelezni kívánta, hogy a tolerancia, a megértés híve.

Kelkheim, Németország. Az Open Doors nevű szervezet jelentése összeállította annak a húsz országnak a listáját, ahol leginkább üldözik a keresztényeket: Észak-Korea, Szaúd-Arábia, Afganisztán, Irak, Szomália, Maldív-szigetek, Mali, Irán, Jemen, Eritrea, Szíria, Szudán, Nigéria, Pakisztán, Etiópia, Üzbegisztán, Líbia, Laosz, Türkmenisztán, Katar. Észak-Koreában ötven-hetvenezerre becsülik a munkatáborba zárt keresztények számát. Szaúd-Arábiában halálbüntetés vár arra, aki áttér a keresztény hitre. Afganisztánban minden keresztény templomot bezártak. Keresztény hívek már előre attól félnek, hogy az üldözés fokozódni fog, ha a nyugati államok katonasága 2014-ben végleg elhagyja az országot.

Németország. Országszerte húsz helyen van templomuk a hinduknak Németországban. Köztük a Hamm városában levő *(képünkön)* a legnagyobb Európában. Ebben kétszáz-

negyven istenséget tisztelnek a tamilok, akik Srí Lankából menekültek ide. Közülük negyvenötezer a hindu.

Lahore, Pakisztán. Március elején százhetven kereszténynek a házát és két templomot gyújtottak föl muszlim szélsőségesek, mert állítólag az egyik keresztény csúfot űzött *Mohamedből.* Időközben a vizsgálat megállapította, hogy koholmány volt a vád. Ez azonban már nem segít az ártatlanul megkárosítottakon.

Washington, Egyesült Államok. Csaknem tizenötmillió nézője volt *A Biblia* című tévésorozat első részének, amely jeleneteket mutat be a teljes Szentírásból.

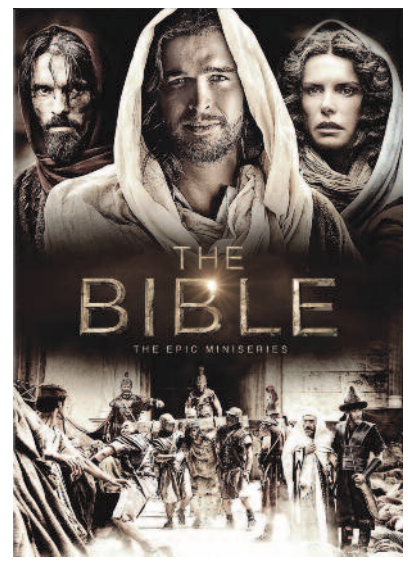

Berlin, Németország. A *Pro Christ* nevű evangélizációs mozgalom neves igehirdetőjét, *Ulrich Parzanyt* keményen megtámadta egy berlini esperes. A Németországi Protestáns Egyház (EKD) elítélte ezt a méltatlan támadást, és kiemelte, hogy szervezete komoly összegekkel támogatta idén is a mozgalmat, mert nagyra értékeli az igehirdető szolgálatát.

London, Anglia. Az egyik fővárosi kerületben tartották meg első „istentiszteletüket” az istentagadók. Az ötlet két komikustól jött, és vagy kétszáz embert vonzott. De még a világszerte elhíresült ateista főideológus, *Richard Dawkins* is megvetően jegyezte meg a hírre, hogy „az ateistáknak nincs szükségük templomra”.

Moszkva, Oroszország. Tíz éve alapították meg az ország első Aliansz mozgalmát, amelynek tizenkét tagú vezetőségét lutheránusok, reformátusok, pünkösdisták, me-

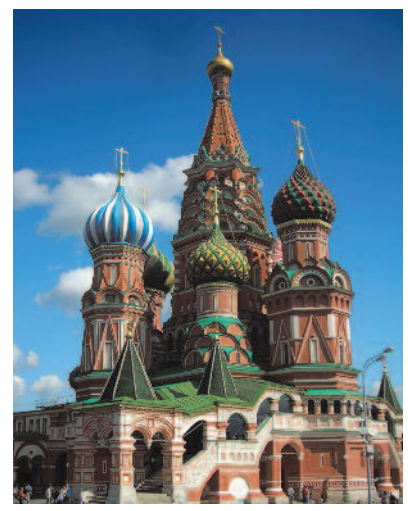

todisták és adventisták alkotják. Az ország 142 millió lakosából 35 millió tartozik az ortodox egyházhoz, egymillióra becsülik a különböző „evangéliumi keresztény” felekezetek taglétszámát, és félmilliót a római katolikusokét.

Porto Alegre, Brazília. A lutheránus egyház az északi országrészekben erős missziói munkát végez mozgó „sátorevangélizációival”. Egy-egy városban sátrat állítanak föl, amelyben átfogó – nem csupán vallásos – programot nyújtanak a helyieknek. A sátortemplommal aztán tovább vándorolnak, de nyomában új, önálló gyülekezetek keletkeznek.

Nürnberg, Németország. *Heinrich Bedford-Strohm* bajor evangélikus püspök felkérte az egyik ismert zeneszerzőt Jézus kereszten elmondott hét szavának megzenésítésére. A művet nagypénteken mutatták be a St. Sebald-templomban.

Peking, Kína. A következő húsz évben az ország „nőimportra” szorul. A kommunista párt családpolitikája következtében már most 113 : 100 az arány a férfiak javára. Egyre gyakoribbak a „lánylopások”: a lányokat elhurcolják, majd házasságra kényszerítik őket.

Berlin, Németország. A volt keletnémet állam területén még mindig erősen érvényesül a kommunista egyházpolitika: míg idén összesen tizenhatezer fiatal konfirmál, addig harminchatezer részesül „ifjúavatásban”.

Bécs, Ausztria. Az osztrák lakosság hetvenhárom százaléka a római katolikus egyház tagja, és csak négy százaléka evangélikus. Ugyanekkora a muszlimok aránya is, tizenkét százalék pedig nem tartozik semmiféle vallási közösséghez.

Bécsi evangélikus templom a Simmeringer Hauptstraßén

Nagyszeben, Erdély. A román *Dionisie Nicolae Arion* lett a Lutheránus Világszövetség Német Nemzeti Bizottságának új ösztöndíjfelelőse. Nagyszebenben és Bernben tanult teológiát, és hat évvel ezelőtt ő maga is a bizottság ösztöndíjasa volt.

Stuttgart, Németország. A Württembergi Evangélikus Egyház 2,2 millió tagját jelenleg 2203 lelkész gondozza. Az egyház alkotmánya szerint a lutheri reformáció örököse, alapító tagja a Lutheránus Világszövetségnek, de nem tagja a német lutheránusok szövetségének (VELKD).

Buenos Aires, Argentína. *Ferenc,* az új római pápa buzgó szurkolója az argentin labdarúgóliga San Lorenzo nevű csapatának. Ezt a csapatot 1908-ban egy római katolikus pap alapította, és a pápa mindig szívesen emlékszik 1946-ra, amikor ez a csapat nyerte meg az argentin bajnokságot.

Taskent, Üzbegisztán. A helyi katolikus templomban rendezték meg idén az egyetemes imahetet. Ebben részt vettek a római katolikus egyház, az örmény apostoli egyház és a német lutheránus egyház hívei. Öröm, hogy a vallási kérdésekben igen szigorú muszlim kormány ellenőrzése ellenére jó volt a látogatottság, és békességben zajlottak a rendezvények.

Hannover, Németország. 2014-től itt lesz a Református Világszövetség székhelye. A Genfből való elköltözést a svájci frank nagyon magas árfolyama tette szükségessé: a pénzátváltással járó költségek veszélyeztették a szövetség finanszírozását.

Bécs, Ausztria. Állami elismertetésért harcolnak az úgynevezett szabadegyházak. A pünkösdista, baptista és mennonita közösségeknek körülbelül tizenhétezer tagjuk van. Mivel eddig nem ismerte el őket az állam felekezetekként, még istentiszteleteikre is külön hatósági engedélyt kellett kérniük. Most abban reménykednek, hogy a katolikus, lutheránus és református egyházakkal azonos státust kapnak majd.

Hamburg, Németország. A város Horn nevű negyedében álló evangélikus Kapernaum-templomot a gyülekezet eladta egy iszlám egyesületnek, amely mecsetté akarja átalakítani. A Németországi Protestáns Egyház (EKD) korábban hozott határozata értelmében nem lenne szabad keresztény templomokat más vallásoknak átadni. Érdekes, hogy a hamburgi evangélikus püspöknőt – látszólag – nem zavarja az ügy, mert csupán az ügylet tisztességes lebonyolítására intett. Ezzel szemben vannak, akik „gátszakadásról” beszéltek, mert ennek a rossz példának esetleg másutt is lesznek utánzói.

Összeállította: G. I.

ÚTITÁRS

Magyar evangéliumi lap
Megjelenik hatszor egy évben

Kiadja a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek)
1088 Budapest, Puskin utca 12.
(telefon: +36-1/338-2302)

Felelős kiadó: Prőhle Gergely elnök
Felelős szerkesztő, megrendelés, információ:
Szűcs Petra
(telefon: +36-20/824-8854, e-mail: petra.szucs78@gmail.com)

A lap ingyenes, a nyomda- és postaköltségre adományokat kérünk és elfogadunk.
Bankszámla: Magyar Evangélikus Konferencia, Budapest, Raiffeisen Bank
Bankszámlaszám (belföldről): 12010886-00146767-00100002
(külföldről) IBAN: HU 43 1201 0886 0014 6767 0010 0002
SWIFT: UBRTHUHB